

Svar på skriftligt spörsmål om trygghet av undervisning för barn som insjuknat på grund av inomhusluft

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 92/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Ari Koponen/saf:

Hur tryggas och ordnas undervisningen av barn som insjuknat på grund av inomhusluft och vem ger anvisningar åt kommunerna om saken?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 4 § i lagen om grundläggande utbildning är kommunen skyldig att ordna grundläggande utbildning. Enligt 3 § 2 och 3 mom. i lagen om grundläggande utbildning ska utbildningen ordnas så att elevernas ålder och förutsättningar beaktas och så att elevernas sunda uppväxt och utveckling främjas. Utbildningen skall genomföras i samarbete med hemmen. I 29 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning tryggas rätten till en trygg studiemiljö för den som deltar i utbildning. Lagrummet är avsett att också beakta elevernas rättigheter som gäller studiemiljön, eftersom enligt regeringens proposition om lagen om grundläggande utbildning (RP 86/1997 rd) innehåller paragrafen en ny bestämmelse om elevernas rätt till en trygg studiemiljö. Bestämmelsen förutsätter bland annat att de lokaler och redskap som är avsedda för undervisningen är trygga.

Skolhälsovården är en del av de elevhälsotjänster som avses i lagen om elev- och studerandevård. Enligt 16 § i hälso- och sjukvårdslagen hör till skolhälsovårdstjänsterna bland annat att främja en sund och trygg skolmiljö och främja välbefinnandet i skolan samt följa upp detta med tre års mellanrum. Hälso- och sjukvårdslagen har preciserats med statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga. Enligt 12 § i förordningen ska undersökningar göras i samarbete med läroanstalten och dess elever eller studerande, skol- eller studerandehälsovården, hälsovårdsinspektören, personalens företagshälsovård och arbetarskyddspersonalen samt vid behov med andra sakkunniga. Dessutom förutsätter förordningen att arbetet för att avhjälpa de brister som konstaterats vid undersökningen ska följas upp årligen.

Enligt 1 § i hälsoskyddslagen är syftet med lagen att upprätthålla och främja befolkningens och individens hälsa samt att förebygga, minska och undanröja sådana i livsmiljön förekommande faktorer som kan orsaka sanitär olägenhet. Med sanitär olägenhet avses i denna lag en sjukdom som kan konstateras hos människan, en annan hälsostörning eller förekomsten av en sådan faktor

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 92/2020 rd

eller omständighet, som kan minska sundheten i befolkningens eller individens livsmiljö. Definitionen av en sanitär olägenhet är därmed rätt omfattande och förutsätter nödvändigtvis inte att någon skulle ha insjuknat. Enligt 2 § i lagen ska en verksamhet som påverkar livsmiljön planeras och ordnas så att befolkningens och individens hälsa upprätthålls och främjas. Den som utövar verksamhet som påverkar livsmiljön ska identifiera de risker i verksamheten som orsakar sanitär olägenhet och följa upp de faktorer som påverkar dem.

I 26 § i hälsoskyddslagen föreskrivs bland annat att beträffande luftens renhet, temperatur, fuktighet, buller, luftväxling, ljus, strålning och övriga motsvarande förhållanden ska bostäder andra utrymmen inomhus vara sådana att de som befinner sig i bostaden eller utrymmet inte förorsakas sanitär olägenhet. I 27 § i hälsoskyddslagen föreskrivs bland annat om byggnadens ägarens ansvar att vidta de åtgärder som behövs för att utreda, avhjälpa eller begränsa den sanitära olägenheten och de faktorer som har föranlett den samt om kommunens hälsoskyddsmyndighets rätt att förelägga att åtgärder vidtas utan dröjsmål. Enligt 3 mom. i bestämmelsen om den sanitära olägenheten är uppenbar och det finns anledning av misstänka att den medför omedelbar fara, olägenheten inte går att rätta till eller om hälsoskyddsmyndighetens föreläggande att olägenheten ska avhjälpas inte har iakttagits och inga andra åtgärder i enlighet med denna lag anses tillräckliga, kan hälsoskyddsmyndigheten förbjuda eller begränsa användningen av bostaden eller vistelseutrymmet. De förelägganden som avses ska basera sig på en inspektion utförd av hälsoskyddsmyndigheten och på tillräckliga och tillförlitliga mätningar, prover, undersökningar, utredningar eller observationer. För utredning av en sanitär olägenhet kan det dessutom meddelas ett föreläggande om att en konstruktions skick ska undersökas (4 mom.).

Markanvändnings- och bygglagen gäller uppförande av skolor och i lagen ingår bestämmelser till exempel om projektet för genomförande av byggnader (117 §) och skyldigheten att underhålla byggnaden (166 §). Byggnadens ägare ansvarar för i vilket skick byggnaden är. Enligt kommunallagen ska kommunen främja sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft samt ordna tjänsterna för sina invånare på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt. Kommuninvånarna och de som utnyttjar kommunens tjänster har rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet.

Kommunen har både enligt kommunallagen och speciallagstiftning ett allmänt ansvar för att skolfastigheterna är friska. Som anordnare av undervisning har kommunen en särskild skyldighet att se till att studiemiljön är fysiskt, psykiskt, socialt och pedagogiskt säker och samtidigt trygga alla elevers rättighet till undervisning enligt läroplanen. Lagstiftningens fokus ligger på förebyggande åtgärder, men om elevens hälsotillstånd förutsätter, möjliggör 18 § i lagen om grundläggande utbildning elevspecifikt anordnande av elevens studier på ett sätt som avviker från lagen om grundläggande utbildning eller från undervisning som ordnas med stöd av den. Då ska vårdnadshavaren höras.

Statsrådet antog 3.5.2018 statsrådets principbeslut om åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 ”Med sikte på heltäckande insatser för bättre hälsa och användarhänsyn i offentliga byggnader”. Det tväradministrativa och riksomfattande projektet verkar för närvarande i sju åtgärdsområden.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 92/2020 rd

Kommuner, regionförvaltningen och organisationer i området är centrala samarbetsinstanser tillsammans med aktörer på statsrådsnivå. Sanna Marins regering fortsätter att verkställa principbeslutet. Syftet med programmet Sunda lokaler 2028 är att göra offentliga byggnader sundare och att effektivisera vården, behandlingen och rehabiliteringen av alla som lider av dåligt inomhusklimat. Under den tioåriga programperioden integreras verksamhetsmodellen Sunda lokaler i fastighetsförvaltningen. Denna praxis innebär att man regelbundet granskar och utvärderar såväl byggnadernas skick och ändamålsenlighet som användarnas erfarenheter. Den nya praxisen stöder till exempel förbättringen av inomhusluftssituationen i daghem och skolor. Projektet Sunda lokaler kartlägger för närvarande läget på läroanstalter i den allmänbildande utbildningen och i ett senare skede inom yrkesutbildningen. Samtidigt kartläggs kompetensbehoven samt bereds en riksomfattande åtgärdsmodell för förbättring av inomhusluften.

Helsingfors 17.3.2020

Undervisningsminister Li Andersson